

Magasin

for

Natur- og Kjennefkekundskab.

Redigeret af
J. P. Bottiger.

Kobberne stukne af
M. Hansen.

Udgivet og forlagt af **G. Lorenzen.**

Onsdagen den 15de Mai.

Indhold: Hovedgaarden Hardenberg paa Lolland (med Prospect.) Thorvaldsen (Fortsættelse.) George Washington (Fortsættelse.) Cromwell (Fortsættelse.) Guds Straf.

Hovedgaarden Hardenberg paa Lolland.

(Med Prospect.)

Hovedgaarden Hardenberg, en af Landets ældste og anseeligste Herregaarde, er Hovedsædet for Grevskabet Hardenberg-Neventlow, og beliggende i Musse Herred, Nadsfod Sogn paa Lolland, ved den Na, der løber forbi Særkjøbing og ud i Særkjøbing Fjord. Afstanden fra denne

By er omtrent en Fierdingvei, en særdeles smuk og behagelig Spadsertour, der gaaer igjennem den herlige Bøgeskov, „Solmen“ kaldet. I ældre Tider hed Gaarden Krenkerup og tilhørte i Christian den Tredies Tid den mægtige Rigets Hovmester Mogens Gise, en Mand, der efter Pontoppidans Bidnesbyrd, med de største Gindsgaver og Fortjenester især af den nyplantede protestantiske Kirke, besad den allerførste Rigdom, som nogen Mand vidste af paa den Tid. Før end Gaarden kom i de Gisers Eie skal den have tilhørt en Moltke. I Slutningen af det 16de Aarhundrede tilhørte den Peder Brahe, der var gift med Margrethe Gise, og af hvem en Stabblange blev opført, paa hvis Gavl han lod sætte Vogstaverne W. B. og

M. G. En senere Eier var Palle Rosenkrands, gift med Elisabeth Lunge, der aldeles ombyggede Gaarden. Hans Navn: P. R. K., med Aarstallet 1631, (hvilke Bogstaver og Tal udgjorde Hovederne af de i Muren anbragte Jernankere), ser man endnu paa den nordre Fløi. Paa samme Maade fandtes der i det Mindste tidligere ogsaa paa de to andre Fløie Bogstaverne: P. R. K. E. R. S. H. B. L. L., der vel ligeledes havde Hentydning til ham og hans Familie. En senere Eier var Jørgen Steel, hvis Navn findes paa en Skjelskeen i Haven. Af Grev Christian Ditlev Reventlow til Christiansløde og hans Frue Margrethe Brokdorff, i hvis Eie Gaarden kom i det forrige Aarhundrede, blev den i Forening med Hovedgaardene Rosenlund og Nørregaard oprettet til et Stamhus og endelig den 13 December 1815, i Forening med Hovedgaardene Christiansdal, Nielsstrup, Nørregaard, Rosenlund og Sæbyholm, med tilhørende Gods, i Alt udgjørende noget over 2000 Tdr. frit og uskilt Skat, oprettet til et Grevskab for Grev Christian Hendrik August Hardenberg-Reventlow, og paa den Tid ombyggede Gaarden sit gamle Navn Krenkerup med det nye Hardenberg, ligesom den og undergik adskillige Forandringer, dog med Vibeholdelse af dens gamle gotiske Character. Dens nuværende Eier er Ludv. Joh. Adolph Dormund Bersdorff-Hardenberg-Reventlow, gift med Hønsnavntes Datter, og som ved en kongelig Resolution i Aaret 1842 blev optagen i den danske Adelsstand tilligemed hans Descendenter af dette Egteskab.

Gaarden bestaaer af 3 grundmurede Længer, af hvilke den nordre er tre Etager, den østre og vestre to Etager. Under den nordre og østre findes der hvelvede Kældere

og i den vestre er Kjøkkenet, Bryggeriet o. s. v. Omkring Gaarden er der dybe Grave, over hvilke der fører en Vindebro, og ved Gaarden findes en anseelig og smuk Have. — Iblant de forskjellige Værelser findes eet, som kaldes *Somfruktelderen*, fordi det efter Sige skal have tjent til et stedsevarende Fængsel for en af Familien, som man vilde have i god Forvaring. Det beskrives af Pontoppidan saaledes: „Deri staaer et stort Skab med mange Rum, et lidet smalt Vindue, som knap giver Dagslys, og derhos en Skorstøen, men oventil i Hvalvingen er et lidet firkantet Gul, en halv Alen i Kvadrat, hvorigennem man haver raft denne Fange sin daglige Føde.“ Om det endnu findes i samme Stand maae vi lade være usagt. Saaledes fortæller han og, at der i den store Lyshave iblandt Andet fandtes et ottekantet Lyshuus, der indvendig havde i al Fresko en ganske egen Malning under Loftet, forestillende en Triumf af Herterne over Sunde, som han mener skulde have en satirisk Betydning, samt at det hidrørte fra Rosenkrands eller Steel.

Thorvaldsen.

(Fortsættelse.)

Omsider skulde han i Aaret 1796 begi-ve sig paa Reisen og navnlig til Italien. Men Sygdom hindrede ham i at reise til-lands, og dertil meente ogsaa hans Venner, at han var for uerfaren i Verden og ikke kyndig nok i fremmede Tungemaal. Da der- for just paa samme Tid en Orlogsfregat: „Thetis“ — det samme Navn, som den førte, der under hans sidste Ophold i Italien førte hans Kunstskatte hertil — blev udru-

stet for at gaae til Middelhavet, fandt man at det vilde være en beqvem og hurtig Lei- lighed for den unge Kunstner at komme til Italien. Tilladelsen var letteligen udvirket, men det var nu en tung Sag for den tjær- lige Son at forlade de fattige Forældre, der vare reent utroslkelige over hans Afreise, især Moderen, endstjøndt han dog saae sig istand til at kunne efterlade dem en lille Arve, hvori han havde sammensparet nogle Du- tater.

Den 20de Mai 1796 forlod han for første Gang sit Fædreland, som han nu ikke skulde gjensee førend efter en Fraværelse af 23 Aar, da han atter vendte tilbage som deis Støtthed og Vre. Reisen blev imid- lertid ikke saa beqvem, som man havde tænkt, at den vilde blive; thi først gjorde Fregat- ten et Krydstog i Nordøen og siden hengik Sommeren indtil October, førend den ankom til Middelhavet. Her fører den frem og til- bage imellem Malta og Noverkaterne, og saa fredelig Thorvaldsen end var af Naturen, maatte han dog i Krig med Bar- bariens. Efter adskillige ufsikandede Gjen- vordigheder, hvortil endnu kom hans Læng- sel efter Hjemmet, besluttede han sig til i Begyndelsen af det næste Aar at forlade Skibet, for paa en aaben Vaad at gaae fra Den Malta til Palermo paa Sicilien, og herfra slap han omsider til Neapel.

I denne ellers saa lyftige By folte han sig saare ulykkelig, deels fordi hans Helbred var svækket, deels ogsaa fordi han havde Nød med at gjøre sig forstaaelig i det frem- mede Tungemaal. Han var nu kun nogle Dages Reise fra Rom, men desuagtet mang- lede der kun, at en Støtsteilighed havde væ- ret forhaanden, og han havde sikkerligen i sin tungsinde Stemning besluttet sig at vende tilbage til Danmark. Men tillykke folte han med Stamfuldhed, at den Svag-

hed, hvortil han havde overgivet sig, var ham uvarbig, og saaledes begav han sig da paa Veien til Rom, hvor han ankom den 8de Marts.

Han medbragte fra Kjøbenhavn en Stri- velse til den danske Kæde, Zoega, der ved den Tid opholdt sig i Rom, og da han deri var anbefalet til hans Raad og Bei- ledning, viste han ham og i Begyndelsen sit Arbejde, for at høre hans Mening. Dog, da denne Mand blev ham altfor stræng og vanskelig at tilfredsstille, anstillede han sig i lang Tid, som om han drev om uden at foretage sig noget; men hemmelig arbejdede han og paa egen Haand, baade om Natten og om Dagen, naar Ingen kunde bemærke det. Og paa denne Maade folte han sig snart i sit Element og var saa flittig, at det næsten er ubegribeligt, hvorledes han fik saa meget fra Haanden.

Men der var allerede dengang vaagnet en ganske anden Mand i ham end hidindtil. Han har selv sagt om denne Tid, at da toede Sneen ham bort fra Dinene, og dette nye Liv yttrede sig ikke alene i hans Arbej- der, men ogsaa i en alvorlig Bestræbelse ef- ter at lære saa meget af Videnskaben, som han behøvede for at være fri i sin Kunst.

(Fortsattes.)

George Washington.

(Fortsættelse.)

Men hans Tørst efter krigeriske Bedrif- ter, saavel som hans store Patriotisme tillode ham ikke at forblive i Uvirkomhed; da der- for General Braddock, som i Foraaret 1755 var landet i Virginien med to Regi-